

Bc. Ivana BENEŠOVÁ, *Přeštické kroniky ve vzájemné komparaci*, České Budějovice 2020 (diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Filozofická fakulta, Ústav archivnictví a pomocných věd historických), 154 s. včetně příloh.

Posudek oponenta diplomové práce

V předložené diplomové práci se Bc. Ivana Benešová zabývala kronikami a pamětními knihami, konkrétně svůj pohled soustředila na městské, farní a školní kroniky v Přešticích a jejich vzájemnou komparaci. Práci rozdělila na čtyři kapitoly, nechybí seznam zkratk, seznam příloh (a přílohy) a seznam pramenů a literatury (na nějž ovšem není v obsahu odkázáno). Z textu se čtenář dozvídá mnoho nových informací o Přešticích, tamních kronikách a zapisovateli do nich. Je vidět, že autorka věnovala archivnímu výzkumu hodně času, využila také dokumenty uložené u soukromých osob, zákonné normy a adekvátní literaturu. S heuristikou se popasovala slušně, což je na výsledném textu znát, a jeho přínos je tak pro regionální historiografii neoddiskutovatelný. Obzvláště oceňuji dohledávání informací o jmenování kronikářů v zápisech přeštického zastupitelstva a rady, čímž se podařilo výrazně podhalit „zákulisi“ městského kronikářství.

Kapitoly práce jsou členěny logicky, text vcelku čtivý. Celkový dojem ze stylistiky poněkud narušují gramatické chyby (např. s. 23 – *nařízení, ale*; s. 35 a 43 – *děkuji synovy*; s. 73 – *narodili děti*), překlepy (s. 6 – *v Třebízské ulice*; s. 11 – *viz fotografie č.*; s. 25 – *kronika byla celkem foliována*; s. 42 – *v letech 1833–1940 zastával funkci*; s. 43, 73 a 77 – *obecní škola*; s. 44 – *Jíří*; s. 45 – *Jaroslav Pekárek*; s. 51 – *Stankov*; s. 78 – *epidemie cholery z roku 1933*; s. 79 – *z Příchovické kaple*; s. 88 – *Pod zelenou Horou*), kolísání psaní slov (např. chrám × Chrám; Česáková × Česalová; nařízení z roku 1835 × 1836) a občasně kostrbaté vyjadřování (s. 64 – *pouze až*; s. 73 – *od roku 1902–1925*; s. 80 – *směna pozemků odprodejem*; s. 84 – *Přínosné vylíčení jeho názorů na Němce*). To vše se dalo během závěrečných redakčních prací snadno napravit. Podobně nedokonalá zůstala diplomová práce také z pohledu formální textové úpravy. Nevypadá příliš esteticky neoddělování nadpisů a podnadpisů mezerami či dvouřádkový text na s. 4. Větší prohřešky potom představují např. ponechaná jednohlásková slova a řadové číslovky na koncích řádek, na některých místech ponechané nezarovnané poznámek pod čarou (a textu na s. 106–107) do bloku, zaměňování pomlčky a spojovníku nebo zahájení paginace celé práce číslem 1, ale až na s. 6.

V úvodu je nastíněno, že *„záměrem práce bylo podat rozbor obecních, farních a školních kronik města Přeštice a sledovat, jak se v těchto zápisech odrážejí osobnosti jednotlivých kronikářů či dobová metodika nebo normy.“* Marně však čtenář ve velmi stručném jednostránkovém závěru hledá podrobnější výsledky bádání, ke kterým autorka došla, včetně komplexního dopadu norem u jednotlivých kronikářů, jak je slíbeno v úvodu. Z tohoto pohledu se jako přínosnější jeví dílčí shrnutí a zhodnocení na koncích podkapitol. Bylo by možná vhodné vyhodnotit také obsahy jednotlivých typů kronik zvláště (výpovědní hodnota, vliv pisatele, poplatnost době a nařízením).

První kapitola přináší stručný vhled do dějin města Přeštic, farnosti a tamního školství. V podkapitole nazvané *„Stručné nastínění vývoje správy města Přeštice“* bych očekával informace o povýšení Přeštic na město, o jeho postavení v rámci panství, o organizaci městské rady v minulosti, o sídle obecní reprezentace apod. Také text v druhé podkapitole *„Stručné nastínění vývoje farnosti Přeštice“* neodpovídá nadpisu a věnuje se pár větami výhradně dějinám kostela a poutí, přičemž zmínky o významných událostech z dějin místní církevní správy zcela absentují (např. územní popis farnosti, příslušnost k vikariátu nebo změna diecéze). Třetí podkapitola *„Stručné nastínění vývoje přeštických škol“* působí ve

srovnání s předchozími dvěma neúměrně rozsáhle a zbytečně se věnuje marginálním událostem (např. *jednání o stavbě nové školy trvala přes 10 let; důvodem byly trhliny ve zdivu budovy; roku 1939 byly zakázány vybrané učebnice; areál se hřišti, vržišťem, doskočištěm a atletickým oválem*). Líčení poměrně složitého vývoje přeštického školství vypadá na mnoha místech nepřehledně, což by se asi poněkud zmírnilo, kdyby každému typu školy byl věnován samostatný prostor. O letmo připomenuté Průmyslové škole pokračovací pro učně (s. 8) se dále v práci neobjevují podrobnější informace, autorka měla tedy aspoň poznámkou vysvětlit, že tomuto typu škol se v diplomové práci (zřejmě?) věnovat nebude a proč.

Druhá kapitola o vývoji českého kronikářství je stejně jako první kompilací z již publikovaných prací a nepřináší žádné nové informace k tématu. Mylné jsou informace, že v současném zákoně o kronikách obcí není vymezeno, kdo kroniku vede (s. 20), stejně tak mám výhrady ke konstatování, že „*předání kroniky do archivu upravil zákon č. 499/2012 Sb.*“

Ve třetí kapitole už se autorka přesunula přímo do prostředí Přeštic a přinesla podrobný a solidní přehled všech kronik a kronikářů. Výklad potom příhodně doplňují tabulky v příloze 2. Kriticky je třeba se postavit k použití slova „starosta“ v souvislosti s rokem 1840 (s. 25). V podkapitole o farních kronikách by bylo přínosné uvést překlady latinských názvů nejstarších pamětních knih (s. 45). U několika životopisů učitelů chybějí základní údaje o narození či úmrtí (např. s. 58, 71, 73, 75, 76) a důvodem, soudě podle jiných uváděných okolností, nemůže být v úvodu zmíněný fakt o ochraně osobních údajů. Tyto informace (např. v podobě personálních spisů) by se daly v archivním materiálu konkrétních škol, příp. okresních školních výborů dohledat. Jak bylo nastíněno už výše v souvislosti s průmyslovou školou, i v této kapitole o ní a jejich kronikách text mlčí, přitom stačilo připsat, že se kronika nevedla, nedochovala, nebo že se autorka této škole nevěnovala.

Závěrečná čtvrtá kapitola shrnuje společná témata všech zkoumaných kronik a ukazuje, jakým konkrétním událostem byl přikládán takový význam, že se o nich psalo v městské, farní i školní kronice. Mé připomínky se týkají opět spíše drobností. Na s. 82 je zmíněn nesoulad ve farní a školní kronice týkající se data primiční mše hraběte Schönborna (15. března 1872 nebo 1873), což by chtělo alespoň poznámkou pod čarou jednoznačně objasnit a uvést, který rok je ve skutečnosti správně. Na s. 89 autorka píše, že zmínky o pozemkové reformě nejsou v městské kronice kvůli omylu kronikáře. O jaký omyl se jedná, se však čtenář už nedozvídá.

V seznamu zkratk nejsou uvedeny všechny zkratky použité v textu (např. AO, KT, MěstNV, NŠ, ZŠ, unk, ukn), za některými v seznamu chybějí tečky. Okresní úřad bych zkracoval tradiční zkratkou OkÚ, nikoli zkratkou OÚ, která běžně přísluší obecním úřadům. V seznamu pramenů a literatury absentují některé tituly v práci uváděné (např. bakalářská práce autorky, díla Karla Schwarze a Libora Staňka). A bohužel jsem marně hledal vyjmenování pamětníků (bývalých kronikářů), kteří autorce poskytli určitě informace (jak uvádí v pozn. 205, 230, 235, 263, 258, 322). I tyto rozhovory představují pramenný zdroj, přinášejí jedinečná sdělení a nepochybně by měly být v seznamu uvedeny.

Přílohy jsou vyvážené a celou práci vhodně doplňují, i když drobné výtky by se k nim také našly (např. jejich stránkování v rámci celé práce, neuvedení roku u směrnice na s. 121, slití textu na s. 147 a 148).

Na diplomantku bych měl následující dotazy:

- V souvislosti se školními kronikami a reflexí nařízení z roku 1892 ze strany kronikáře Rebce píšete (s. 55), že „*jako pozitivum lze vnímat snahu kronikáře dané nařízení dodržovat, např. neprojevat své osobní názory a postoje.*“ V čem toto pozitivum spatřujete a na základě čeho tak usuzujete? Neměl kronikářův postoj na zápisy spíše

negativní vliv v tom smyslu, že v ničem nevybočují z běžného standardu? A mohl si vůbec dovolit nařízení nerespektovat?

- V souvislosti s městskými kronikami z let 1948–1988 uvádíte, že zápisy jsou poplatné režimu (resp. tehdejší době). Lze hovořit o poplatnosti i u zápisů z dřívější doby (např. z období první republiky nebo Rakouska-Uherska)?

Diplomová práce Bc. Ivany Benešové vychází z rozsáhlého archivního výzkumu, přináší ucelený pohled na vývoj přeštických kronik a rozhodně je vítaným počinem k dějinám českého kronikářství. Není důvod nedoporučit ji k obhajobě. Avšak výše vyjmenované nedostatky její kvalitu snižují, proto navrhuji klasifikovat ji **v e l m i d o b ř e**.

V Ledenicích dne 20. srpna 2020

PhDr. Jiří Cukr,
Státní okresní archiv České Budějovice